

Handläggare:

Christina Egerbrandt, Kungsholmen SDF

Katarina Jonsson, Norrmalm SDF

Kerstin Kullberg, Östermalm SDF

Gunilla Jalmarsson, Södermalm SDF

ÄLDREBOENDEPLANERING FÖR INNERSTADEN 2012-2014

Ärendets beredning

Ärendet har tagits fram i samarbete med äldreomsorgen inom stadsdelsförvaltningarna Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm och Södermalm.

Bakgrund

Staden är indelad i fyra regioner för äldreboendeplanering:

- Västerort, som omfattar stadsdelsnämnderna Rinkeby – Kista, Spånga – Tensta, Hässelby – Vällingby och Bromma.
- Innerstaden, som omfattar Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm och Södermalm.
- Östra söderort, som omfattar stadsdelsnämnderna Enskede – Årsta – Vantör, Skarpnäck och Farsta.
- Västra söderort, som omfattar stadsdelsnämnderna Hägersten – Liljeholmen, Skärholmen och Älvsjö.

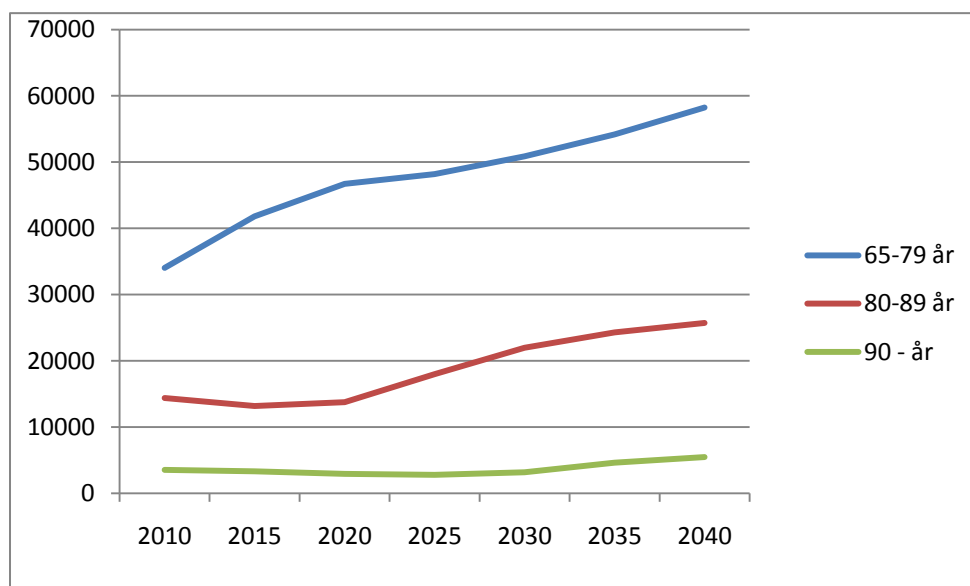
De fyra stadsdelsförvaltningarna i region innerstaden har i inför budget 2012 med inriktning 2013–2014 på uppdrag av Äldreförvaltningen tagit fram en gemensam äldreboendeplanering.

Äldreboendeplaneringen 2012 – 2014 för innerstaden bygger på Utrednings- och statistikkontorets (USK) prognos för 2010 - 2040 och den framskrivna prognos av befolkning och behov som USK tagit fram på uppdrag av Äldreförvaltningen. Samtliga uppgifter om antal bostäder i vård- och omsorgsboende och servicehus samt antal

personer som bor i dessa är hämtade ur Paraplysystemet och redovisar behov, resurser och planerade förändringar.

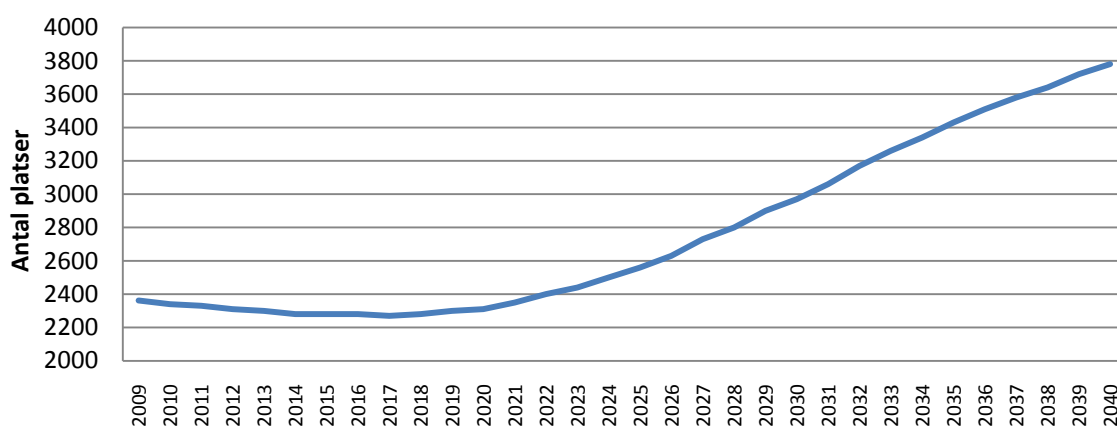
USK:s framskrivna prognos av befolkning och behov för innerstaden

	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040
65-79 år	34040	41810	46710	48180	50860	54170	58240
80-89 år	14400	13190	13770	17980	21980	24300	25720
90 - år	3540	3330	2930	2800	3190	4630	5470

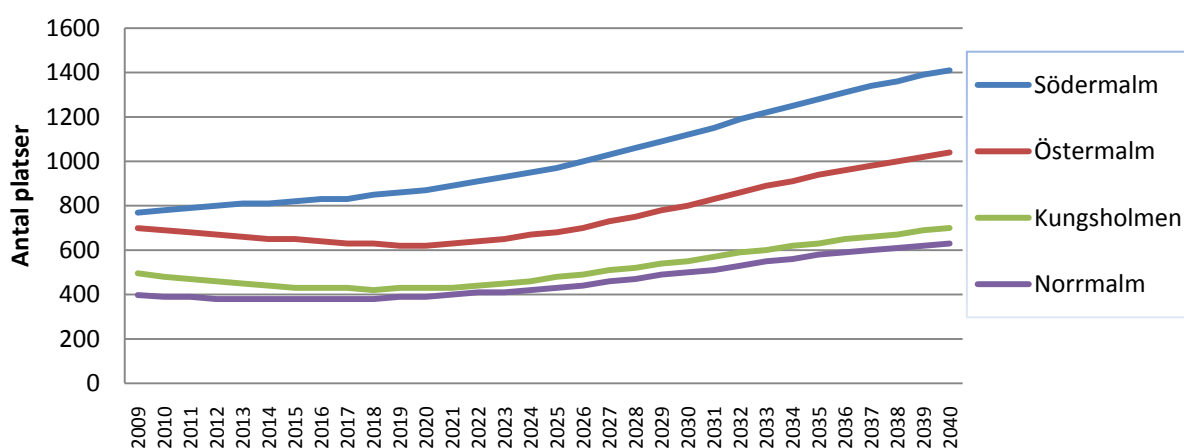

Figur 1. Befolkningsutvecklingen i innerstaden 2010 – 2040.

Tendensen för befolkningsutvecklingen ser i stort sett lika ut i innerstadens stadsdelsområden under perioden 2012-2014. Sammantaget ökar den yngsta åldersgruppen medan gruppen 80-89 år minskar men i olika omfattning. På Södermalm ökar gruppen 90 år och äldre något medan den minskar i övriga stadsdelsområden.

Figur 2. Det totala behovet av vård- och omsorgsboenden för region innerstaden 2009 – 2040

Figur3. Behov av vård- och omsorgsboenden för respektive stadsdelsområde inom region innerstaden 2009 – 2040.

Särskilda boenden i innerstaden, januari 2011

Tabell 1. Antal bostäder i vård- och omsorgsboende, inklusive korttidsplatser, inom region innerstaden, 1 januari 2011

Stadsdelsnämnd	Antal bostäder					Totalt
	Somatik	Demens	Profilboende äldrepsykiatri	Korttidsvård		
				Somatik	Demens	
Kungsholmen						
Egen regi, entrepr.	140	206	23	9	8	386
Privat regi	70	46		9 ^a		125
Norrmalm						
Egen regi, entrepr.	101	194	18	14 ^a		327
Privat regi	28	14				42
Östermalm						
Egen regi, entrepr.	244	218	15	8	0	485
Privat regi	70	42				112
Södermalm						
Egen regi, entrepr.	404	308	11	41 ^b	10	774
Privat regi	151	46				197
Totalt	1208	1074	67	81	18	2448

^a Korttidsvården skiljer inte på platser med demens- alternativt somatisk inriktning.

^b Varav tre platser är permanenta vård- och omsorgsboenden

Antalet bostäder i kommunala vård- och omsorgsboenden uppgick den 1 januari 2011 till 1972 st. I privat regi fanns 476 bostäder.

Tabell 2. Antal lägenheter i servicehus inom region innerstaden, 1 januari 2011.

Stadsdelsnämnd	lägenheter
Kungsholmen	251
Norrmalm	72 ^a
Östermalm	0
Södermalm	310 ^b
Totalt	633

^a Inflyttningsstopp 2011-01-01 då 17 lägenheter omvandlas till gruppboende (89-17 platser= 72 platser) inflyttning okt-nov 2011.

^b Tanto servicehus omvandlas till trygghetsboende 2011-09-01 (310-72 platser=238 platser fr.o.m. 1 okt 2011)

Antalet lägenheter i servicehus kommer att minska till 561 under 2011.

Antal personer som bor i vård- och omsorgsboende, november 2010

Tabell 3. Antal personer som bor i vård- och omsorgsboende (egen regi, entreprenad och privat regi), november 2010.

Stadsdelsnämnd	Antal personer					Totalt
	Somatik	Demens	Profilboende	Korttidsvård		
				Somatik	Demens	
Kungsholmen	232	213	26	7	4	482
Norrmalm	133	196	33	6	5	373
Östermalm	349	312	35	6	1	703
Södermalm	388	321	26	14	6	755
Totalt	1102	1042	120	33	16	2313

Antalet personer som bor i vård- och omsorgsboende har minskat med cirka 160 under 2010. Minskningen har varit störst på Norrmalm och Södermalm.

Tabell 4. Antal personer som bor i vård- och omsorgsboende inom det egna stadsdelområdet (egen regi, entreprenad och privat regi), november 2010.

Stadsdelsnämnd	Antal personer					Totalt
	Somatik	Demens	Profilboende	Korttidsvård		
				Somatik	Demens	
Kungsholmen	125	154	13	6	4	302
Norrmalm	101	214	15	6	5	341
Östermalm	264	251	9	8	0	532
Södermalm	269	230	11	14	6	530
Totalt	759	849	48	34	15	1705

Antalet personer som bor inom det egna stadsdelsområdet har ökat under 2010. Ökningen har varit störst på Östermalm och Södermalm.

Tabell 5. Antal bostäder i vård- och omsorgsboende i innerstaden som stadsdelsförvaltningarna köper av varandra (egen regi, entreprenad och privat regi), exklusive korttidsplatser, november 2010.

Stadsdelsområde					
Köpande stadsdelsnämnd	Kungsholmen	Norrmalm	Östermalm	Södermalm	Totalt

Kungsholmen		9(5)	2(1)	7(4)	18(10)
Norrmalm	44(33)		9(5)	11(6)	64(44)
Östermalm	22(4)	10(6)		33(5)	65(15)
Södermalm	10*(7)	6(3)	14(9)		30(19)
Totalt	76(44)	25(14)	25(15)	51(15)	177(88)

Siffran utom parentes anger totala antalet bostäder, siffran inom parentes anger antalet bostäder med demensinriktning.

*3 platser avser äldrepsykiatri

Norrmalm och Östermalm köper ett stort antal bostäder i innerstaden medan Kungsholmen och Södermalm står för försäljningen av dessa. Vid en sammanräkning av antalet personer som bor i vård- och omsorgsboenden framkommer att Kungsholmen, Östermalm och Södermalm även köper ett betydande antal bostäder, 464, i andra stadsdelsområden och kommuner.

Vård- och omsorgsboendenas standard

Kungsholmens stadsdelsområde

Samtliga vård- och omsorgsboenden inom Kungsholmens stadsdelsnämnd har en förhållandevis god standard. För närvarande pågår upprustning av de gemensamma köken på S:t Eriks vård- och omsorgsboende. Under 2009 genomfördes en fullständig upprustning av de gemensamma köken på Solbacken. Tvättstugorna på S:t Erik behöver renoveras och tvättstugor och korridorer på Solbacken därefter. Löpande underhåll av lägenheter genomförs löpande utifrån behov.

Micasa Fastigheter har genomfört en allmän upprustning av alla gemensamma utrymmen och kök på Alströmerhemmet. På Pilträdet servicehus har en upprustning av gemensamma utrymmen genomförts. Löpande underhåll av lägenheter genomförs vartefter vid behov men på både Alströmerhemmet och Fridhemmet skulle en allmän genomgång och uppfärskning av samtliga lägenheter och badrum behöva genomföras. På Alströmerhemmet och Fridhemmet servicehus är badrummen för små ur arbetsmiljösynpunkt.

Norrmalms stadsdelsområde

Samtliga vård- och omsorgsboende på Norrmalm har en god standard förutom Klockhuset i Sabbatsberg, där rummen saknar trinetter. Micasa Fastigheter genomför en allmän upprustning av samtliga Norrmalms vård- och omsorgsboenden. Upprustningen omfattar bland annat genomgång av ventilationssystem, inläggning av nya golv, ommålning och ny belysning.

Östermalms stadsdelsområde

Samtliga vård- och omsorgsboenden inom Östermalms stadsdelsområde förutom Körsbärsgården har en god standard. Länsstyrelsen har vid tillsynsbesök konstaterat att

Körsbärsgården inte uppfyller kraven på ett vård- och omsorgsboende vad gäller den fysiska miljön. Entreprenörsavtalet med Körsbärsgården går ut den 2012-01-31 och kommer inte att förlängas. Viss upprustning av Linnégårdens gemensamma lokaler har genomförts under 2010 av Micasa Fastigheter. Förvaltningen planerar även för nyinköp samt uppfräschning av befintliga inventarier.

Södermalms stadsdelsområde

Länsstyrelsen har vid ett flertal tillfällen riktat kritik mot bostadsstandarden på Hornstulls vård- och omsorgsboende eftersom bostäderna saknar kokmöjligheter och ett eget hygienutrymme. Boverkets normer för bostadsstandard uppfylls inte och för att uppfylla kraven krävs en ombyggnation. Vindragarens vård- och omsorgsboende har otidsenliga lokaler som är insprängda i Reimersuddes seniorboende. Dessutom är lokalerna utspridda i två huskroppar och på fyra våningsplan vilket försvårar samordningen av verksamheten. En kartläggning pågår om standarden på Kulltorps vård- och omsorgsboende är acceptabel. Huset saknar balkonger och möjligheterna till utevistelser är mycket begränsade. Alla fönster sitter för högt för att få ”utekontakt” för rullstolsburna och sängliggande. Övriga vård- och omsorgsboenden inom stadsdelsområdet har en god standard. Micasa Fastigheter genomför kontinuerligt allmänna upprustningar av lokalerna.

Äldrepsykiatri

Bostäder med äldrepsykiatrisk inriktning redovisas på olika sätt i Paraplysystemet, till exempel som sjukhem, gruppboende, ålderdomshem, HVB/Familjehem, profilboende. Följden blir att det är svårt att ta fram en exakt uppgift om antalet bostäder med denna inriktning. I innerstaden finns 67 bostäder med äldrepsykiatrisk inriktning. Serafens bostäder med äldrepsykiatrisk inriktning på Kungsholmen hade i december 2010 åtta personer i kö varav en från Kungsholmen, en från Norrmalm och en från Östermalm. Norrmalm hade i januari 2011 inga tomma lägenheter i sitt profilboende med inriktning mot psykiatri, tre personer stod i kö. Södermalm hade vid samma tidpunkt inte heller några tomma lägenheter på Guldbroloppshemmets vård- och omsorgsboende med äldrepsykiatrisk inriktning, inga personer stod i kö.

Förvaltningarna planerar att tillsammans följa behovet av bostäder för personer med äldrepsykiatrisk diagnos. Bedömningen är dock att behovet av bostäder inom region innerstaden är tillräckligt.

Korttidsvård

Inom hela innerstaden finns totalt 99 platser för korttidsvård varav 9 bedrivs i privat regi. Södermalms stadsdelsförvaltning har i samråd med Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm gjort en behovsinventering av korttidsvård i innerstaden. Inventeringen visar

att stadsdelsförvaltningarna har ett mycket litet behov av att köpa platser av varandra i innerstaden. Inom Kungsholmen och Södermalm finns i januari 2011 tomma platser inom korttidsvården med somatisk inriktning.

Norrmalm minskade antalet korttidsplatser i januari 2010 från 17 till 14 platser. Ingen person står i kö för plats. Beläggningen på korttidsvården inom Norrmalm var under 2010 i genomsnitt 10 platser. Av de 48 platser som finns på Hornstulls vård- och omsorgsboende hade Södermalm i början av januari 2011 behov av 27 platser för egen del. En plats såldes till Östermalm, elva platser till stadsdelsförvaltningar utanför innerstaden och fyra platser till andra kommuner. Den stadsdelsförvaltning som köper flest platser är Hägersten- Liljeholmen. Därefter kommer Skarpnäck, Enskede- Årsta- Vantör, Bromma, Farsta och Skärholmen. De kranskommuner som köper platser är Solna, Österåker, Täby och Järfälla.

Stadsdelsförvaltningarna kan konstatera att behovet av att köpa platser av varandra i innerstaden inte längre finns i samma utsträckning som tidigare. En orsak till detta är att den äldre personen efter införandet av valfrihetssystemet endast i undantagsfall erbjuds, i väntan på en permanent bostad i ett vård- och omsorgsboende, en korttidsvårdsplats. Med nuvarande system kan den äldre personen oftast få en bostad på ett av de vård- och omsorgsboende som han/hon valt samt att senare få möjlighet att flytta till ett annat vård- och omsorgsboende om inte det första skulle upplevas som tillfredsställande.

Stadsdelsförvaltningarnas uppfattning är dock att avlastning och växelvård är ett värdefullt stöd till den som är anhängigvårdare och att det är betydelsefullt att varje stadsdelsområde har en egen korttidsvård för att tillgodose anhörigas önskemål om närhet till den närstående.

Planerade och pågående förändringar

Kungsholmens stadsdelsområde

Diskussioner förs allmänt kring behov av minskning av antalet platser i vård- och omsorgsboende på grund av minskat befolkningsunderlag avseende personer 80 år och äldre. Antalet ansökningar till servicehus minskar och under 2011 kommer förvaltningen att påbörja planeringen för att omvandla ett av stadsdelsnämndens två servicehus till trygghetsboende.

Stockholms sjukhem planerar en utökning med totalt 12 platser från och med årsskiftet 2012-2013. Utökningen innebär främst fler demensplatser, både för personer under och över 65 år.

Norrmalms stadsdelsområde

Norrmalms stadsdelsnämnd avvecklade under 2009 verksamheten inom Vädurens vård- och omsorgsboende. Fastigheten byggs om till trygghetsboende men kommer också att inrymma ett vård- och omsorgsboende som Röda Korset öppnar inom Norrmalms stadsdel. Inflyttning beräknas till 1 januari 2012.

Trenden är att efterfrågan på servicehus minskar allteftersom fler alternativ som senior- och trygghetsboenden finns att tillgå. Samtidigt har behovet av vård- och omsorgsboende med inriktning mot demens ökat under senare år på Norrmalm. Ett första steg tas 2011 då 17 servicehuslägenheter byggs om till två gruppboenden. Väderkvarnens vård- och omsorgsboende (gruppboenden, servicehus, profilboenden och korttidsboende) förbereds för konkurrensutsättning 2011.

Östermalms stadsdelsområde

Körsbärgsgårdens verksamhet drivs på entreprenad av Röda Korset. Avtalet mellan stadsdelsnämnden och Röda Korset går ut 31 januari 2012. De boende som så önskar erbjuds att flytta till nyöppnat vård- och omsorgsboende som Röda Korset öppnar i privat regi inom Norrmalms stadsdel.

Södermalms stadsdelsområde

Södermalms stadsdelsförvaltning har utrett det totala behovet av korttidsvård för stadsdelsområdet. Behovsinventeringen har skett i samråd med övriga stadsdelsförvaltningar i innerstaden. Resultatet av inventeringen visar att behovet av platser minskar i hela innerstaden. Stadsdelsförvaltningen lägger därför fram ett förslag till stadsdelsnämnden under våren 2011 om att få i uppdrag att omstrukturera korttidsvården på Hornstulls vård- och omsorgsboende. Stadsdelsförvaltningen föreslår att korttidsvården avvecklas och att 24 platser för korttidsvård successivt inrättas på ett annat vård- och omsorgsboende inom stadsdelsområdet. Detta innebär att antalet korttidsplatser minskar med 24 och antalet permanenta bostäder med 27.

Inom Hornstulls vård- och omsorgsboende finns också ett gruppboende med demensinriktning med plats för åtta personer. Stadsdelsförvaltningen kommer att föreslå att även dessa bostäder omstruktureras till andra vård- och omsorgsboenden eftersom bostäderna måste avvecklas vid en eventuell ombyggnation av Hornstulls vård- och omsorgsboende. Ett tänkbart scenario är att Vindragarens vård- och omsorgsboende överflyttas till Hornstull efter en ombyggnation. Vindragaren kan då omvandlas till seniorboende

Södermalm har ett förhållandevis stort antal vård- och omsorgsboenden och periodvis har det under 2010 funnits tomma bostäder. Diskussioner pågår därför att utreda en avveckling av Kulltorps vård- och omsorgsboende. Bostädernas kvalitet på Kulltorp är låg och de har i genomsnitt varit belagda till 93,5% under 2010.

Liksom i övriga innerstaden minskar efterfrågan på servicehus inom Södermalm. Då staden beslutat att inom en tioårsperiod omvandla servicehusen till trygghetsboende kommer stadsdelsförvaltningen att föreslå en omvandling av Hornstulls servicehus, som är ett av de två servicehus som finns kvar inom Södermalm.

Kö och lediga bostäder vård- och omsorgsboenden innerstaden

Antal äldre personer som står i kö till ett namngivet vård- och omsorgsboende innerstaden samt antalet lediga bostäder redovisas i tabell 6.

Tabell 6. De mest efterfrågade vård- och omsorgsboendena i innerstaden – kö och lediga bostäder. (Uppgifter från v 51, 2010)

	Kungs- holmen	Norr- malm	Öster- malm	Söder - malm	Lediga bostäde r
Kungsholmen					
Alströmerhemmet		1			8
Herden (p)					*
Marieberg (p)	2	1	1		*
Serafen (er)	2				
Solbacken					2
S:t Eriks (e)	1		1		
Stockholms sjukhem (p)	7	1	6	2	*
Södermalm					
Bergsund (e)				1	8
Borgerskapet (p)	12	5	23	41	*
Guldbärlöshemmet (er)		1		6	
Hornskroken (er)				2	
Hornstull (e)		1	1		
Katarinagården (er)					4
Kulltorp (er)					5
Mariahemmet (p)			1	3	*
Magdalenagården (e)				1	3
Nytorpgsgården (er)				3	1
Sjöstadsgården (e)					
Sofiagården (e)					
Villa Cederschiöld (p)			1	9	*
Vindragaren (e)				7	1
Vintertullen (e)			2		4
Norrmalm					

Dalahöjden (p)			1		
Väderkvarnen(er)	4			1	
Riddargården (e)	9	3			
Sabbatsbergsbyn (e)				1	
Vasen (e)	2				
Östermalm					
Brahem (p)	1	2	22	1	*
Dianagården (e)		1	3		
Kampementet (e)		1	1		3
Katrupstullen (e)		1	3		4
Körsbärgsgården (e)					7
Linnégården (e)			13		
Löjtnantsgården (p)	3	5	48	6	*
Rio vård- och omsorgsboende (e)			3		2
Totalt	28	35	133	84	52

*uppgift om ledig bostad saknas för privata vårdgivare i Paraplyet

er = egen regi

e = entreprenad

p = privat regi

Flertalet av de personer som står i kö till ett vård- och omsorgsboende har redan en bostad i ett annat vård- och omsorgsboende. Dessa personer har valt att kvarstå i kön i avvaktan på ett erbjudande om ett mer önskat alternativ. Erfarenhet visar dock att endast ett fåtal av de köande tackar ja då erbjudande ges om ett nytt boende.

Av tabellen framkommer att de flesta äldre står i kö till ett vård- och omsorgsboende inom det egna stadsdelsområdet. De vård- och omsorgsboenden som efterfrågas mest, mer än 10 personer i kö, är Löjtnantsgården, Borgerskapet, Brahém, Stockholms sjukhem, Linnégården, Riddargården och Villa Cederschiöld. Av dessa sju vård- och omsorgsboenden drivs fem i privat regi och två av entreprenör

Sammanfattande analys

Befolkningsutvecklingen ser i stort sett lika ut i innerstadens stadsdelsområden under perioden 2012-2014. Den yngsta åldersgruppen ökar medan gruppen 80-89 år minskar men i olika omfattning. På Södermalm ökar gruppen 90 år och äldre något medan den minskar i övriga stadsdelsområden.

Tabell 7. Behov av bostäder i vård- och omsorgsboende region innerstaden enligt USK:s prognos 2010-2040 i jämförelse med befintliga bostäder och planerade förändringar inom region innerstaden (egen regi, entreprenad och privat)

År	2010	2011	2012	2013	2014	2020	2030	2040
Behov enligt								

USK

Vård och omsorgs-								
boende	2350	2340	2310	2300	2290	2310	2970	3780
varav 80- år	1970	1950	1910	1870	1830	1720	2360	3100
varav 90- år	1000	1010	990	980	970	840	860	1470

Befintliga bostäder

(inkl. korttidspl.)	2448	2414 ^a	2406 ^b	2406 ^c	2406	2406	2406	2406
---------------------	------	-------------------	-------------------	-------------------	------	------	------	------

^a 2011 tillkommer 17 bostäder på Norrmalm, 51 bostäder avvecklas på Södermalm

^b 2012 avvecklas 8 bostäder på Södermalm

^c 2013 tillkommer 12 bostäder på Stockholms sjukhem

Av tabellen framkommer att antalet bostäder 2011, då korttidsvårdsplatserna är medräknade, överstiger det antal platser som USK i sin prognos kommit fram till är behovet inom region innerstaden. Då befintliga korttidsplatser borträknas blir det befintliga antalet bostäder i vård- och omsorgsboende i innerstaden i det närmaste identiskt med USK:s prognos.

Antalet bostäder i vård- och omsorgsboenden inom region innerstaden uppgick den 1 januari 2011 till 2448 varav 476 i privat regi. En konsekvens av valfrihetssystem är att det inte längre är lika lätt att förutse den enskildes val av vård- och omsorgsboende. Det är sannolikt att lagen om valfrihet, LOV, i än högre grad kommer att påverka äldreboendeplaneringen framöver. Vård- och omsorgsboenden i privat regi har hög popularitet bland de äldre, bland de sju mest populära boendena drivs fem i privat regi

Inom region innerstaden finns idag flera planerade förändringar inom de närmaste tre åren som kommer att förändra antalet bostäder i vård- och omsorgsboenden. Därutöver finns pågående diskussioner kring standarden på vissa vård- och omsorgsboenden vilket kan komma att på sikt minska antalet bostäder i kommunal regi.

Den aktuella kön till vård- och omsorgsboenden visar att de flesta äldre väljer att bo kvar inom det egna stadsdelsområdet. Flera äldre från Norrmalm väljer dock att bo på Södermalm och Kungsholmen. Kungsholmen, Östermalm och Södermalm köper ett betydande antal bostäder i andra stadsdelsområden och kommuner.

Stadsdelsförvaltningarna bedömer att antalet bostäder inom äldrepsykiatri inom region innerstaden är tillräckligt. Behovet av bostäder för personer med äldrepsykiatrisk diagnos kommer att följas upp under 2011.

Stadsdelsförvaltningarnas bedömning är att det inom region innerstaden finns ett för stort antal platser med korttidsvård. Stadsdelsnämnderna i innerstaden kommer under 2011 att följa upp behovet av korttidsvård.

Av den framtagna äldreboendeplaneringen framkommer att antalet servicehuslägenheter minskat under 2010. Planering pågår om att omvandla servicehuslägenheter till vård- och omsorgsboenden eller trygghetsboende.

USK redovisar flera osäkerhetsfaktorer i sin prognos som kan komma att påverka det framtida behovet av äldreomsorg. Enligt USK kan den medicinsk tekniska utvecklingen medföra en minskad efterfrågan liksom att det framöver kan antas bli en högre grad av samboende även i högre åldrar.

Bilagor

1. Inventering av vård- och omsorgsboenden och korttidsvård inom region innerstaden, januari 2010.